

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>SZERKESZTŐSÉG, hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő: Füvészkert-utca 1079.</p>	<p>Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy iven. Előfizetési ár egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt; 200 szóig 2 frt; a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr; harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>KIADÓ HIVATAL, hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden küldemény intézendő: Főiskola, háznagyi hivatal.</p>
--	---	---

Tartalom. A konventi képviselők választása. Presbyteri János. — Szerény indítványok. Nagy Elek. — Tárca. Bűn és bűnhődés. Jámor Lajos. — Közügyeink. A reverendához. Csia Kálmán. — Irodalom. — Különnfélék. — Szerk. posta.

A konventi képviselők választása.

I.

A konventnek országos közigazgatási hatósággá tétele, tagjai választó módjának meghatározása — bármi legyen is a konvent — a zsinat hatáskörébe tartozik. És minthogy mindenesetben a legfontosabb tényezők egyike a konvent, ezért nem közönyös dolog megalkotásának, tagjai választásának módja sem.

Az ma már kétséget nem szenved, hogy a tagok számát lélekszám alapján kell meghatározni, a mint ma is van. Erre az álláspontra azóta helyezkedtünk, mióta a népképviselő nagy elve átjárta Európát.

Igaz ugyan, hogy vannak, kik bár az egyházat emberek társulatának tartják, az egyház alkotó elemeit mégis a hitközségekben találják fel, de az ily nézet éppen nem következetesebb ama másiknál, mely elismeri, — hallottuk a zsinaton is, — hogy a protestáns elv szerint a jog az egyházban az egyéné, mint egyháztagé, mégis midőn az egyház alkotmányának megállapításáról van szó, nem a tulajdonost veszi alapul, hanem a letéteményest. Ezek ma már túlhaladott álláspontok, és kétségkívül igaz és szükséges, hogy az egyház közigazgatási organumai egymáson épülvén fel, bennök az őket alkotó részek tagjaiknak, az egyháztagoknak megfelelő számarányban képviseltesenek.

A budai zsinat végzéseiben ez még nincsen így. Az egyházkerületeket egyenlőknek vették s ezért már a zsinatra is minden kerület 25—25 tagot küldött. A konventről szóló 21. kánon is úgy rendelkezett, hogy egyik kerület ugyanannyi tagot küldjön a konventre, mint a másik.

Azonban már 1848-ban, a 30—40-es éveket átlengő szabad szellem azt eredményezte, hogy az 1849 ik évre tervezett zsinatot előkészítő értekezletre (de nem konventre) a kerületek lélekszám arányában küldtek képviselőket; és ezen most említett értekezlet a zsinati képviselők számát 116-ban állapította meg és csak annyiban tért el a zsin. törv. 69. §-ától, hogy a tiszántúli kerületre nem 34, hanem 36 képviselő esett.

Az 1873-iki szervezet, az 1881—82-iki zsinati határozat, mind főleg a lélekszámra volt tekintettel a konventi tagok megállapításánál.

Most már nem is képezi az elv vita tárgyát, de annál flagránsabban az a kérdés, hogy ki válaszssa hát ezen képviselőket?

Minden habozás nélkül a törvényjavaslat mellett nyilatkozom: a konventi tagokat válaszssa az egyházkerületi közgyűlés. E mellett szól a történelem is.

Mióta a konventnek a főgondnokokon és superintendenseken kívül egyéb tagjai is voltak, e képviselőket az egyházkerületek képviselőinek tekintették és azok is küldték őket.

Igy rendelkezett a budai zsinat 21. kánona és ennek alapján állott fenn a konvent 1849-ig. Az alkotmányos élet újra ébredésével, az 1860-iki debreczeni konvent, bár siri árnya volt hatalomban a réginek, de tagjainak választási és küldési módja a régi maradt. Midőn 1873-ban új szervezetet nyert, hatásköre jóval bővítettett, az alkotó 40 választott képviselő választásáról olyan intézkedés tétetett a szervezetről szóló rész 2. és 3. pontjában, hogy e képviselőket az egyházkerületi közgyűlések választják. A debreczeni zsinatra beadott javaslatban is ez volt, ilyen volt a zsinatnak az intentiója is, és maguk a tagok sem tudják, hogyan került a jegyzőkönyv és törvény egy pontjába oly határozat, mely a törvényhozók célzata ellen van.

A történelem tehát azok mellett van, kik a törvény-

javaslatot szerkesztették és a kik a zsinati törvényt úgy magyarázták, hogy a konventi képviselők választásának joga az egyházkerületeket, ezek közgyűlésén illeti meg. — Természetesen ez csak olyformán érthető, hogy csupán saját kebelükből választhatnak konventi képviselőket, mit biztonság okáért az 56. §-ba szűrt „saját kebelükből“ szavakkal lehet praecisirozni.

De hát, mint tudjuk, némelyek a történeti fejlődéssel szemben a képviselők választásának jogát a presbyteriumoknak kívánják biztosítani.

Régebben, néhány évvel ez előtt, ezen urak főleg azt hangsúlyozták, hogy ellenkező esetben, ha t. i. az egyházkerületi gyűlések választják a képviselőket, az esetleg itt levő többség mindig saját tagjait választja be s így a kisebbség tagjai mintegy kizáratva, jogfosztottakká lesznek. Ezen igen érthető érzékenység — dicséretére legyen mondva — elég őszinte volt. Lehetett ugyanis látni néhol, p. o. a tiszántúli kerületben, hogy ha a gyülekezetek választanak a konventi képviselőket, akkor ezen elvnek védői feltétlenül konventi tagokká lesznek. Beszéltek tehát, mint Cicero, pro domo sua.

Azonban most a 28. §. 11. pontjában kimondott elv-nél fogva a választások eredményén nem sokat változtatna az, hogy a közgyűlés, vagy a presbyteriumok választják a képviselőket. Ez által aztán most tisztul a vita és az érdekeltségi szempontok helyett az elviek nyomulnak mindinkább előtérbe.

Presbyteri Jánus.

Szerény indítványok.

(Vége.)

Ha engedné az Irodalmi Társaság pénzalapja, ugyancsak indítványoznám, hogy még egyszer annyi tagsági díj szedése mellett tenné magáévá a debreczeni, b.-pesti, sárospataki és pápai egyházi lapokat is, ha ugyan van azokra szükség külön-külön is. Mert azokat a most olvasni szerető kis közönség, valóban magát erőltetve tartja fenn, a mire bizonyíték az a tapasztalat, hogy sokan vannak, kik nem „elő“-, de „utó“-fizetők; a Szerkesztő urak folyvást panaszkodnak a hátrálékosok miatt. Meggyőződésem, hogy akkor az egyházi lapok iránti érdeklődés sokszorososan fokozódnék, s az Irod. Társaság tagjai megszapornának.

Vagy ha így nem lehetne, akkor a debreczeni és pápai, a pesti és sárospataki nt. Szerkesztő urak, munka-társaikkal egyetemben, fognának kezét úgy, hogy négy lapjokból lenne kettő és azokat adnák jóval olcsóbb előfizetésért, — feltéve, hogy előlegesen biztosítatnának kellő pártolásra. Nekem úgy tetszik, hogy arra az annyiféle érdekű, irányú lapra nincs feltétlen szükség, sőt áldásosabb lenne, ha csak egy és ugyanazon evang. ref. egyházi irány alatt egyesülnének az érdekek, haladván a közös egyház közös szellemi s valláserkölcsi czélja felé. Akkor nem esnének a Szerkesztő urak olyanforma farkasszem-nézésekbe, szóváltásokba, mintha a lapirodalmi

munka kicsiny darab kenyerét féltenék egymástól, szóval vállalatukról teljesen letöröltetnék az üzleti jelleg.

Igy az olvasó közönség tárczája nem levén annyiféle igénybe véve, azt hiszem, többen lelkesülnének pártolásra és könnyítve lenne az eddig is lelkesülőkön!

Ha a lapokra vonatkozó indítványom, bármiféle ok miatt is, nem ölthetne testet, akkor a „Prot. Egyh. és Isk. Lap“ nagyérdemű szerkesztőjének asztala előtt indítványozom, hogy kivétel nélkül szállítsa lejjebb lapja előfizetési díját 6 frtra. Ezzel próbálja keesgetni az olvasókat. Mert ha benső értéke oly értékes, mint volt a multban, és mégis fogynak olvasói, annak oka kétségtelenül abban rejlik, hogy a szertehullámozó irodalmi mozgalom nagyon igénybe veszi az olvasni szerető közönség zsebet, s már nem bírják azt a magas árt, melyért majd két más lapot élvezhetnek. Tegyen próbát a nt. Szerkesztő úr, hátha sűrű krajezárja gyűlvén, többre megy, mint ritkuló forintjával.

Ez indítványokkal azt óhajtanám elérni, hogy a prot. sajtó egyházi, vallási és tanügyi érdekeltsege, lelkesülése és kitar-tása kellő elismerést és a munkához méltó olvasó közönséget nyerne. Aztán akarnám, hogy a szerkesztők is jobban méltányolják az előfizetők óhajait, oly cikkek közrebocsátása által, melyek valóban a szükségnek felelnek meg nálunk.

Nincs mi nekünk szükségünk ennyi egyházi lapra, mert igaz ugyan, hogy a lélek drágább a testnél, de az is tagadhatlan, hogy e földön a lélek meg nem tagadhatja a testet, a nélkül, mint lakó-sátora nélkül el nem lehet. Vagyis az odafent valókról gondolkozáván, az ide alantakra is kell tekintenünk. A nem ezekkel, de százakkal is minél kevesebbel rendelkező ev. ref. papság legjobb akarata mellett sem áldozhat évente annyit, a mennyit e sok egyházi lap fentartása igényelne.

Szerkesztő urak, hallgassátok meg ezen beszédet s mentsetek meg ez állapotoktól: tegyétek minél olcsóbbá piacotokon a szellemi táplálékot, hogy vásárlására kedvet, nemes ösztönt kapjanak azok is, kiknek eddig csak a mindennapi kenyér, az anyagi gazdagodás képezte imádságuk tárgyát, törekvésök czélját.

Kis-Palád.

Nagy Elek,
ev. ref. lelkész.

Tárcza.

Bűn és bűnhődés.

Édenkertnek ura, vétkes emberpárja —
Szegett tilalomért büntetését várja;
Kebükben fáj a szív és reszket a lélek,
Hogy ártatlanságuk szörnyű vétékké lett.
A lelkiismeret kínos mardosása:
Eltűnt boldogságunk rémes sírját ássa;
Az Úr szeme előtt rejtőzni kívánnak:
Ne lássák haragját fényes orcájának!

De mint mély mennydörgés, az Úr szava zendül,
Villám cikázza az égboltot keresztül,
Tűz-szekerén ülve, a haragvó Isten
Jó, hogy a vétékért büntessen és intsen;
S mennydörgő szavára a bűnös emberpár
Kebébe rettegés kínzó érzete száll,

Megvallják vétküket a porba omolva
S lelkük' a bűnbánat repkénye átfonja.

És szól az Úr: „Ember! tilalmam' áthágtad,
Kíváncsiságodnak nem vetettél gátat!
Jó s gonosz tudója óhajtottál lenni;
Reszkess haragomtól, mert por vagy és semmi!
Munka és fáradság nélkül ez az élet
Öröké'tig nyujtott volna gyönyört, élvét;
De mert parancsomat hűtlen' megszegtetek,
A miből lettetek: ismét porrá léztek!”

„Te Éva, ki férjed' bűnre csábítottad:
Fájdalommal szüljed bűnös magzatodat!
S te Ádám, ki hajtál a kísértő szóra:
Verejték-cseppjeid hulljanak a porba;
Hogy a föld teremjen: dolgozzál és fáradj,
Ugy élvezd gyümölcsét kezed munkájának!
S ki eddig csupán az örömet ismerted:
Légyen bú iránt is fogékony a lelked!”

„De hogy irgalmamat újból ismerjétek:
Bűnből szabadító Megváltót igérek;
Évezredek mulva elküldöm hozzátok,
Hogy áldássá tegye a kimondott átkot;
Hogy a sátán gonosz hatalmát megtörve —
Győzelmet vegyen rajt' és megmentsen tőle!
Addig, bűnös ember! dolgozzál és fáradj,
Viseld súlyos terhét a bűn igájának!

Szólt az Úr haraggal, kimondva az átkot
S parancs-szavára egy cherub előállott,
Ádámot és Évát kiűzve a kertből:
A honnan leszállott, ismét mennybe ment föl.
És az Édenkertből kirekesztett két lény —
Könyes szemmel állott, a zárt égre nézván;
Zokogó jajszavuk fölhatott az égig . . .
S művelék a földet, hogy teremjen nekik! . . .

Egymásután tűntek hosszú ezredévek
És a föld lakottá, a föld népessé lett;
De terjedt a bűn is, ez átkos örökség,
Az emberek szívét aljas bűnök földték.
És meglágyult szíve amaz égi Úrnak
Látván, hogy a földön a vétkek mint dúlnak:
Elküldé szent Fiát a kínos keresztre,
Hogy a bűnnek zsoldját értünk megfizesse!

* * *

Ember! ha hát szíved bűn útjára késztet:
Gondolj Megváltódra, ki szenvedett érted!
Ilyen szabadító nem születik többé,
Hogy szívedről a bűn foltját letörölné!
Sőt úgy élj, hogy egykor, az ítélet napján
Ez igaz bírótól hűnek találtatván:
Ott számíttassál a tiszta lelkek közé,
A hol az üdvösség napja süt örökké!

Jámbor Lajos,
békési ev. ref. tanító.

Közügyeink.

A reverendához.

(Vége.)

A mai kor, úgyszólván, irtózik a reverendától. Vagy a pásztorok ne tekintsenek a nyájra, melynek őrizői, hanem a kecszegödölyéket puha pázsiton s a bárányokat rideg kőszálaton legeltessék, nem gondolva a következményekkel s a vészszel, mely fenyegeti a sereget . . .?! És a lelkészek önkény szerint szabják meg teendőiket s önkény szerint táplálják a vallás kenyerével a hívők táborát?!

Bocsánat, de a vallás nem csak a papoké, hanem közkincese az emberiségnek, s mitől borzadnak a hívek, alkossa az bár a vallásos szertartások, vagy a külsőségek bármelyikének anyagát, az a szeretet vallásban többé nem kincs s így küszöbölni kell, mint tette a reformáció. Vagy Luther, Zwingli, Kálvin s a többi nagyjaink reformmunkája csak szeszély s nem közszükséglet volt? Ha — mi bizonyos — nekünk nem szabad az ő íhletett szellemökkel ellenkezésbe jőnünk, akkor a társadalommal sem ütközünk össze. Vagy ép ellenkezőleg társadalmunk reverendát kíván? Ez nem igaz. Nem is volt tán soha a hívőknek oly egyesülete, mely önmaga akarta volna papjait a gyülekezettől megkülönböztetni, hanem igenis, magok a lelkészek különítették el magukat a sokaságtól, és pedig különböző céloktól vonatva vagy félrevezetve, a szerint, a mint önző vagy emberszerető férfiak hordták a reverendát.

Nem, a mi társadalmunk nem reverendát, nem is csak papot, hanem embert óhajt a szószékbe, ki ember legyen mindig, minden körülményben; ki úgy a kathedrán s az Ur asztalánál, mint a társadalom zajgó tengerének szennyes hullámain, az ember szóhoz tapadó felsőbb fogalmak s az isteni decorum követelményeinek megfelelően állja meg helyét.

A valódi theologusok s az igazi papok e fulánkkal teljes, nehéz pályára hivatásból léptek s ehhez méltóan az Isten, az emberek s önmagok iránt tartozó kötelességek tudata örök lánggal ég szívök oltárán mindenkoron; az ily papnövendéknek, az ily lekipásztornak nem lesz szüksége reverendára sohasem, melynek emlékeztetni kellene őt arra, hogy miként viselje magát az emberi társadalom nagy tömkelegében, mert mihelyt egy ily magasztos, ily fenséges iga hordozóját esetleges külsőség szorítja teendői teljesítésére, azonnal elveszti belső becsét a tett.

S ha léteznek hivatatlanok e pályán, akkor ezek legióinak javítására mit sem ér a reverenda, mert míg az avatottak prométheüszi észszel, isteni szellemmel törnek égfelé Krisztus útján, s ha elestek is, megerősödve kelnek fel a föld porából, addig a proletárok a közömbös gondolkozással, a mindennapi észjárással súlyednek a semmiség felé, s ha egyszer elbuknak, ott is maradnak örökre, mert az Isten szeretete nem emeli fel őket magasra soha.

Ezek csak kézművesek, napszámosak, kenyérkeresők pályánkon s reverendával is csak maradnának minden változás nélkül: tengődők s lödők . . . Igen, mert nem a reverenda teszi reverendussá a papot, hanem az ő emberi értéke, az ő egyéni jelleme. A ki csak azért theologus, mert reverendája van, az nem theologus, s a kit csak azért tartanak embernek, mert pappá választott, az egyszerűen nem pap, sőt nem is ember, legalább nem egész ember. — De tegyük fel, hogy az

ily egyéniségeket — ha léteznek — megóvná a reverenda legalább attól, hogy „az utcai csöcselék zavargásába belevegyüljenek“, habár ez is csak hypothesis marad, mert hátha a pillanat heve elragadja, vagy a körülmények épen oda kényszerítik?! Azonban ettől eltekintve megeshetik, hogy csupa szegény érzetből visszatartják magukat.

Tán ezzel értünk el valamit? Semmit, de bizonyára olyat nem, a mit érdemül lehetne felróni, mert a kötelességet szégyénérzetből teljesíteni nem paphoz s nem lelkiismeretes férfhoz illik s mit külső kényszerből cselekszünk, az valamint nem a mi hibánk, nem is a mi érdemünk. De mondjuk, hogy a mi érdemünk, vagyis a cselekvő alany érdeme. S ezzel célt értünk talán? Korántsem, mert mihelyt a szégyénérzet s a közvélemény kényszere elnémul, tehát mihelyt a világ szeme elől elvonulnak a hivatatlanok, azonnal kényők szerint cselekednek megint, s így egész életök csalás, ámtítás, hazugság lesz. Ez volna pedig egy református papnak hivatása?!

De tegyük fel a lehetetlenség lehetőségét; tegyük fel, hogy a reverenda — mi lényegében papi öltöny s ha minden pap azt viseli, egyenruha lesz közönséges néven — theologusi s lelkészi kötelességeink teljesítését feltétlenül biztosítja!

Vajjon ez esetben helyes volna-e a reverenda viseletének behozatala? Én erre a kérdésre is határozottan nemmel felelek. Nemmel, mert ha a reverenda, e papi egyenruha, mi más ruhától lényegileg semmiben sem különbözik, egy társadalmi osztálynak minden individuumát kötelességszerető, elvhű, erényes, becsületes emberré alakítja át: miért ne tethetné ugyanazon hatást egy más osztályra, más egyenruha? S ha igen, mert minden osztály egyéneinek törekedni kell a nemes életre, a szép cél s a hathatós eszköz tudatában ki merné eltiltani tőlük az egyenruhát? Senki, — sőt talán mindenki örömmel nézné a nagyszerű javulási szándékot, s már a költők előre megénekelnék a jövő boldog édenét. De vajjon a mélyebben gondolkozó fők örülnének-e ennek? Gondolom, nem, mert egy új kasztrendszernek nyitná meg kapuját a sok egyenruha, egy oly rendszernek, mi csak annyiban különbözne a régiektől, hogy azok oly korszakokban létesültek, midőn az egyes osztályok gyűlölete, irigysége és kapzsisága nem rendelkezett annyi móddal s eszközzel a kárhozatos, egymást felfalni is képesítő ellenszenv kifejezésére.

Valóban, ha a végletek összetalálkoznak, nem is volna csoda, ha a szabadság, egyenlőség, testvériség százada után következő huszadik század vérengző tyrannusokat s melléjük nyomorult páriákat szülne.

No szegény reverenda, ha a legjobb esetben is csak ily boldogságot hozhatnál az emberiségre, csak pihenj, némán, csendesen, mint a koporsó, mint a sír . . .

Különben, ha innen, a kálvinista Rómából ajánltatott volna ez antidotum bármely reklámmal, meg vagyok győződve, vagy legalább hiszem, hogy a válasz ez lett volna: „vaskalaposság“.

Ezeket — ilyeneket — akartam szólni a reverendához; lehet, csak a szándéknál maradtam, de ily kérdéseknél nekem „et voluisse sat est.“

Debreczen.

Csia Kálmán,
2. éves hittanhallgató.

Irodalom.

Észrevételek Dávidházy János „A lelkipásztor teendői a presbyteriumban és az egyházi vagyoni ügyéhez tartozó nyomtatványok kezelése körül“ cz. könyvének ismertetésére.

A Sárospataki Lapok mult évi 23., 24. és 25. számában megjelent ismertetésére a fenti műnek, tekintettel arra, hogy én az abban lefektetett irányelveket a gyakorlati életből évek óta ismerem, körülményeim miatt későn bár, de az egyházak jól felfogott érdekében nagyfontosságú ügyre való tekintetből, azt hiszem, nem elkésve, jónak látom észrevételeimet épen most, midőn ez ügyek intézése az egyházakban részint folyamatban van, részint következik: a következőkben megtenni.

Hogy a munka szerzője épen nem akart valami nagy igényekkel a világ elé lépni, azt az előszó elolvasása után bárki könnyen átláthatja, hiszen a cél csupán annyi volt, hogy a hittanhallgatók bizonyos vezérelvek ismerete mellett lépjenek ki az életbe. De azért, hogy a kiadó (Csiky Lajos debreczeni theol. tanár) által rábeszélte szerző, munkája sajtó alá rendezésének megengedése által a közügynek jó szolgálatot tett, arról — a kitüntetett irányelvek használata után — bármely lelkész bizonyosságot tehet. Hogy mi legyen a könyv címe, az nem lényeges dolog, de ha nem feledjük el, hogy sajtósági egyházi közéletünk miatt mindazok, melyek a könyvben foglalvák, a lelkipásztor által intézendők, én, megvallom, a címet egészen eltalálnak tartom, annyival inkább, mert a presbyteriumban való magatartást illető utasítások „a könyvvitelten“ cím alá semmiképen be nem hozhatók; már pedig, ha ezek „nem ujdonságok is“, de — főleg kezdő embereknek — mindenestre hasznosak.

Az „egyházi adófőkönyv“ egyszerűsítése végett a könyvismertető által ajánlott módosítások épen a könnyen áttekinthetőségnek csnének rovására. Azt mondja nevezetesen, hogy a tartozási oldalon az egyházi adó 3-ik alcíme (összesen 4 hasábjával teljesen kihagyandó. Ha nem tekintjük is azt, hogy a hol csak kivételről van szó bármely tekintetben, ott az összes tartozás mindig és mindenütt ki szokott mutatva lenni, vegyük figyelembe azt, hogy az egyházi adószedőnek — ki rendszerint egyszerű földművelő ember — azoknak a kis összegeknek összegezése is gondot ad, főleg olyankor, mikor a fizetők tömegesebben jelentkeznek. De meg az oldalak összegezésénél a munkálat-készítőnek épen az az „összesen“ rovat adja meg a biztosítékot arra, hogy helyesen dolgozott, mert ha a hátrálékok és folyó évi kivetés összege az összes tartozás összegével egyezik, akkor hiba nem csúszhatott be.

Az ismertető továbbá a közalap és iskolaépítési költség 3—3 hasábjára helyett egyet teljesen elégnék tart; mert az, hogy a hátrány és folyó évi kivetés egy rovatban van, nem okoz semmi zavart, mivel a hátrányra azon évi főkönyv, melyből átvétetett, eligazít. Talán, ha csak annyit mondok is, hogy a hátrányok kérdésénél a régi főkönyveknek szüntelen való keresgetése több bajjal jár, mint ama rovatoknak pontos és helyes vezetése, eleget mondtam az ismertető egyszerűsítésének helytelen voltáról. De tovább megyek s állítom, hogy az ismertető könyvben ajánlott mód sokkal célszerűbb. Mert az eljárás következő. Az egyházi év bevégeződésekor a lejárt évről szóló adófőkönyvbe minden történt fizetés bevezetettvén, a hátrálékok kimutattnak, ha ezekből törlés esz-

közöltetett, az a végösszegeből levonatik. S az így maradt hátráléknak az utolsó krajczárig be kell vezetve lenni az új adó-főkönyvbe, úgy hogy a két könyv hátrálékainak összege teljesen egyező tartozik lenni. Ha ez így van, az előző évi könyvek előszedegetésére többé szükség nincs, s hogy ez jól van így, annak igazolására tessék megkérdezni valami nagyobb község jegyzőjétől azt, hogy mit mondana akkor, ha a hátrálékokat a régi könyvek alapján kellene minden alkalommal, minden egyes embernél végig magyarázni? Már pedig, ha az ismertető ajánlata szerint, a hátrálék és folyó évi kivetés egy összegben lesz a tartozó neve után kitüntetve, akkor sem a felől nem lehet biztos a könyvkészítő, hogy a hátrálékok helyesen hozattak át, az összegek egyeztetéséről szó sem lehetvén; sem a felől nem lehet a kérdősködőket felvilágosítani, hogy mennyi a folyó évi kivetés, a mult évi főkönyv előszedegetése nélkül.

Még csak azt jegyzem meg ide vonatkozólag, hogy az ajánlott egyszerűsítés mellett a munkálat is sokkal bonyolultabb, mert az adóalap változván, a kivetés is évről-évre változik, s míg a könyv mintája szerint a f. évi kivetés az új adó-főkönyv s a kivetési kulcs használata mellett biztosan halad, addig az ismertető egyszerűsítésének elfogadásával még elénk kell venni a mult évi főkönyvet is, s csak a két helyről (hátrány és folyó) nyert adótételek összegezése után írhatjuk be a tartozást az adózó neve után, akkor is — nem lévén sehol alkalom a próbára — bizonytalanul.

A fizetés napja cz. hasáb a lerovási oldalon arravaló, hogy a fizetési összeg helyesbítése — kétség esetén — annak segélyével eszközölhető legyen. Igaz, hogy azon esetben, ha végzett embereket állíthatnánk az adószedési napló mellé, elég volna a naplószám is, de a jelen körülmények között könnyű szerrel beállhat a tévedés, s ha két forrás után indulhatunk el a helyesbítés eszközzésére, biztosabban célt érünk, mintha csak egy forrásunk van. Különben sem teszi e rovat a könyvet semmivel sem bonyolultabbá, miért kellene hát kihagyni?

Vértes.

Szücs László.

(Folyt. köv.)

Templomi énekek hangzatai. A ref. vallású népiskolai és algimnáziumi növendékek használatára a kecskeméti ev. ref. egyháztanács megbízásából szerkesztette *Mihó László*, ev. ref. énekvezér, népiskolai és főgimnáziumi énektanár. Ára 40 kr.

(Vége.)

De sokkal súlyosabb kifogás alá esnek a dallamok authenticitás szempontjából. Lényeges dolog ugyanis főleg népiskolákban, hogy minden énekdallam tisztán a maga eredetiségében, ferdítés nélkül taníttassék, mert a növendék egész életén keresztül az iskolában tanult dallamot tartja jónak, kivált ha meggyőződését azon tudat is támogatja, hogy ő azt kótából tanulta. Sajnos, hogy szerző épen e pontnál nem járt el a tárgy fontosságához illő gondnal és megfontolással. A baj onnan származott, hogy szerző a régi énekeskönyveket a dallamátírásnál figyelmére sem méltatta, mert — mint az előszóban írja — „azokban csaknem minden ének hangjegyzésénél számos hibára akadunk“. Szabad legyen kétségbe vonnom, hogy Mihó úr a régi énekeskönyvek hangírására nézve csak valamennyire is számbavehető tanulmányt tett volna, mert másképp ilyen vakmerő és alaptalan állítást nem

kockáztat vala meg. Hiszen, ha a reformáció korabeli, többnyire külföldön kiadott különféle zsoltárokat és énekgyűjteményeket nem tekintjük is, az utóbbi két század énekeskönyvei is eligazíthatnak bennünket, mert ezeknek hangjegyzése is annyira egybevágó, hogy ezek alapján zsoltár- és énekdallamainkat hangról-hangra a legpontosabban megállapíthatjuk. Másutt kegyeletben tartják a mult hagyományait s féltékeny gondnal őrködnek az ősdallamok tisztasága felett, tudván, hogy azokból egy régi vallásos kornak íblett szelleme sugárzik felénk; énekkari kidolgozásban vagy orgonaletétekben még a legnagyobb mesterek is szorosán ragaszkodnak az eredeti dallamhoz, nehogy azokat sajátlagos jellegükből kiforgassák, antik zománczától megfoszszák. Nálunk másként van. — Haladunk a modern zene áramlatával, százados használat által megszentelt dallamainkat erőszakkal a modern zene békóiba verjük, sőt arra is feljogosítva érezzük magunkat, hogy rajtok, ha itt-ott netán nem egészen felelnek meg modern zenei ízlésünknek, változtatásokat tegyünk; olyanok meg még számszámban találkozunk, kik kényelemszeretetből a készen levő rosszat minden kritika nélkül egyszerűen átveszik. Szerzőnek a régi énekeskönyvek hangjegyzésére vonatkozó megjegyzése után bizton hittem, hogy újabb kiadású énekeskönyvünket, az úgynevezett revideált zsoltárt fogja a dallamátírásnál szem előtt tartani. Csalódtam. A két műben a felvett 132 dallamnál 16 helyen van eltérés. Összehasonlítottam a Nagy Károly karénekes könyvével is: ezzel sem egyezett, a kettő 5 helyen tér el egymástól. Hosszas kutatás után végre rájöttem, hogy szerző az énekdallamokat egészen úgy vette fel, a mint azokat Oláh Károly Egyházi énektárában találta, mindössze három újabb ferdítésre hatalmazván fel magát, a 61. és 63. dícséret második és a 146. dícséret utolsó előtti sorában. A tanítvány tehát mesterét követte, azon mestert, ki énektári dallamait hangról-hangra a Zákány és Nagy Károly-féle Énekhangzatos könyvből írta át. Bizony pedig helyesebben cselekedett volna Mihó úr, ha a régi énekeskönyvek hangjegyzéséhez tartja magát. Gondosabban készült és megbízhatóbb munkák ezek, mint az újabbkori mesterek művei. Bizonyításképpen csak azon dallami eltérésekre utalok, melyek a debreczeni énekhangzatos könyvben (1846), a Nagy Károly karénekes könyvében (1858), a revideált énekes könyvben (1878) található; a két utóbb említett műben ugyanis tizenegy, az első és utolsó műben pedig tizenkét eltérés mutatkozik a dallamoknál, ha pedig a revideált zsoltárt a régi énekeskönyvekkel vetjük össze, a kettőben összesen 81 eltérést észlelhetünk, pedig zeneileg mind a három mű azon egyén munkája, kit ev. ref. egyházi zeneirodalmunk terén megszoktunk első tekintélynek tartani. Ha ily nagynevű egyének hangírásában is tehát ily nagy ingadozást látunk a dallamokra nézve, nemdenem helyesebb-e zsoltár- és énekdallamaink eredeti és tiszta forrásához, a régi énekeskönyvekhez térni vissza?! Az időnek legszomorúbb jele pedig az, hogy nemcsak az avatatlanok, hanem énekgyűnk újabb munkásai között is egyre terjed azon téves nézet, hogy nem az újabbkori kiadványok egymásnak ellenmondó dallamai, hanem a régi énekeskönyvek egybevágó hangjegyzései hibásak.

Még csak a dallamok ütenybeosztására (rithmus) teszek néhány megjegyzést, azzal búcsút veszek Mihó úr könyvétől. Az énekhangzatos könyvben, a karénekes könyvben és a revideált zsoltárban a hangjegycsoportosi-

tásra nézve csak a CXLVI. zoltárnál és 176. dícséretnél van eltérés. Mihó úr előbbinél a karénekeskönyv, utóbbinál a revideált zoltár ütenybeosztását követte, egyébütt szorosan ragaszkodván azon három mű egyező időmérési beosztásához. Choralis éneklésnél, hol a dallam nagyobb nyomatékot nyerő hangok által nem tagoltatik részekre, megengedhető ugyan, hogy a kezdő hang az ütenynek súlytalan részére essék, azonban magyar szövegnél, hol a nyelv természetében rejlik oknál fogva a szónak mindig első tagja a hangsúlyos, czélszerű a hangjegyeket akként csoportosítani, hogy a dallamsorok első, a zenei ritmus végett pedig utolsó tagja is jó ütenyrésze essék, a mint ez a LXXXI., XXV., XLII. és még néhány zoltárnál látható.

„Tudakozzátok az írásokat!“ A kijelentésnek e szavai nemcsak az ígehirdetőknek, hanem a reformált énekügy munkásainak is szólnak. Valamint a keresztyén vallás kizárólag az apostolok írataiból merítheti tanait: épenügy zoltár- és dícséretdallamaink elbírálásánál is egyedül az őket termelő kornak, a reformáció korának énekeskönyvi hangjegyzései lehetnek irányadók, mert „a melyek megíratkák a mi tanúságunkra íratkák meg“. És én bennem él egy szebb jövő reménye, mikor reformált énekügyünk munkásai egyező értelemmel igyekeznek korunk hibáit helyrehozni, s nem fogják megengedni, hogy zoltár- és énekdallamaink a változó ízlés vagy a minden áron való újítás prédái legyenek, sőt inkább teljes erővel azon fognak munkálni, hogy századok viharait túlélte dallamaink hamisítatlan tisztaságban menjenek át majdan megújítandó énekeskönyvünkbe.

Szügyi József.

A „Téli Ujság“ bevégezte immár 13-ik évfolyamát, megjelenvén belőle ez évfolyam utolsó száma is. Nem szótoltunk még 10—13. számairól, melyek elején a 10-ik számban Sárkány Sámuel ág. hitv. püspök, a 13-ikban a lap eddigi szerkesztőjének, Csécsi Miklós makói lelkésznek arcképe, a 11-ikben a dévaványai református templom képe áll, míg a 12-ik szám kép nélkül jelent meg. A lap tartalmát az általunk már többször jelzett rovatokban vallásos jellemű, építő irányú közlemények képezik. Mikor e kis laptól most a jövő télig való viszontlátásra búcsút veszünk, gratulálunk egyszersmind az ifjú szerkesztőnek, Budai János békési segédlelkész úrnak, ki e mi vallásos néplapunkat eddigi színvonalán teljesen fönn tudta tartani.

„Fohász márczius 15-én“ című, a „csermői ev. ref. iskolaépítési alap“ javára kiadott versemből pár száz példánnyal rendelkezem s 10 kr érték beküldése után kívánatra bárkinek díjmentesen küldöm meg. 10 példányt egyszerre rendelve 50 kr ért szolgállok. Csermő (Aradmegye), 1892. márczius 2. Vadas Gyula, ev. ref. tanító-lelkész.

A t. lelkész, tanár s tanító urak szíves figyelmébe. Van szerencsém „Somogyi Péter fogsága“ cz. inüve-met, mely hazai prot. egyházunk első rendszeres üldöztetésének képét tárja fel Somogyi Péter vágsellyei tanító vértanú fogsága s szenvedései (1556—1558) rajzában, s melyet megjelenésekor a hazai prot. egyházi és tudományos sajtó egyaránt osztatlan elismeréssel fogadott, a t. lelkész, tanár és tanító urak szíves figyelmébe ajánlani. A Somogyi sajtó feljegyzései alapján, széles forrástanulmányal készített, VIII+123 lap-

ból álló s felette díszesen kiállított kötetet képező mű igen alkalmas arra is, hogy a confirmátiói s iskolai vizsgák alkalmából jutalomképen kiosztassék. Az ősök szenvedéseinek közvetlen szemlélete megszeretteti az ifjúsággal martyri egyházát s megérteti vele a szeretetnek, melyre őt az iskolában s confirmátióban tanítják, történeti s erkölcsi rugóit is. Egy példány ára fűzve 1 ft, mely összegnek előre való beküldése (czímemre, theol. akadémiára, Pozsony) vagy egyszerű jelentkezés mellett is én a művet azonnal bérmentve szállítom. Gyűjtőknek 5 példányra 1 tiszteletpéldány jár. Stromp László, theol. akad. m. tanár.

Lampel Róbert udvari könyvkereskedő Budapesten. (Wodianer F. és fiai) kiadásai. Latin iskolai classicusokhoz való praeparatió. Mindig örömmel üdvözljük irodalmunknak oly téren való gyarapodását, melyen eddig a külföldre voltunk szorulva. S ilyen az a vállalat is, melyet most indított meg a Lampel-czég, mely már az iskolai classicusok szöveg-kiadásával is méltó elismerésre tett szert. Most tehát már nemcsak a szöveg-kiadásért nem kell Lipcséhez fordulnunk, hanem praeparatiót is olyat adhatunk tanulóink kezébe, melyet magyar szakférfiak, a magyar nyelvre és a magyar tantervre való tekintettel írtak. A vállalatot egyik legjelesebb filologusunk, Dávid István szerkeszti. A most megjelent négy fűzet tartalma: 1. M. Tullii Ciceronis Orationes selectae XIII. Magyarázta Dávid I. 2. C. Sallustii Crispi Bellum Jugurthinum. Magy. Kaposy Luczián dr. 3. Cornelii Taciti Annales. Magy. Fodor Gyula. 4. T. Livii ab Urbe Condita libri. Magy. Dr. Fodor Gyula. Egy-egy fűzet ára 25 kr. — Francia nyelv tan. Bartos és Chovancsák tanárok iskolai és magánhasználatra szánt francia nyelv tanának első részét már számos iskola használja tankönyvül. Most megjelent e kitűnő grammatika II. része is, mely főként a rendhagyó ígék tanát és a mondattant tartalmazza. Már itt a szabályok és magyarázatok francziául vannak adva és általában az egész könyvben lehetőleg kevés a magyar szöveg. Dícsérettel kell kiemelnünk a könyv fordítási gyakorlatait, melyek a legtöbb nyelv tanban szokásos együgyű mondatcskák helyett csupa összefüggő, érdekes szöveget nyújtanak, valamint az egyes fűzetekhez esatolt frazeológiákat is, melyek a legfontosabb idiotismusokkal ismertetik meg a tanulót. — Úgyesen van összeállítva az olvasókönyv is, mely minden tekintetben megfelel a tanterv idevágó követelményeinek. A könyv ára 1 ft. — „Lélektan és logika“. Ez a című dr. Sárfy Aladár ismert paedagogusunk egy új tankönyvének, mely igen sok tekintetben megérdemli a figyelmet. Főképen a tananyag körének az ifjúság képzettségéhez mért korlátozását emeljük ki dícsérettel, valamint azt a körülményt, hogy a szerző nyelvében is iparkodott távortartani magát némely hasonló tankönyvünk elvont tudományos stílusától, mely a tanuló előtt az amúgy is nehéz tárgyat valósággal ellenszenvenessé tette. Nem kisebb elismerésre méltó az is, hogy Sárfy példái-ban igen nagy tekintettel volt az irodalmi, és főképen a magyar irodalmi oktatásra. E téren valósággal újítást, még pedig nagyon szerencsés újítást vitt be könyvébe, mely mindez előnyöknél fogva számot tarthat a legszeleesebb körű elterjedésre. Megjegyezzük, hogy a művet nagy közönség is haszonnal és élvezettel fogja olvashatni. Ára 1 ft. — Kristály minták. Dr. Sztérényi Hugó az ő általánosan elterjedt ásványtanához most kristálymintákat is adott ki, azaz fehér lapra rajzolt kris-

tályhálókat, melyekből a tanulók maguk készíthetik el a kristálymintákat. Három nagy lapon 26 alak hálója van lerajzolva, tisztán és szabatosan. Ára 24 kr.

Különfélék.

Országos ev. ref. zsinatunk. Zsinatunk második ülészsaka f. hó 9-én kezdődött meg Budapesten a megyeház nagytermében. Előző nap d. u. rövid előértekezlet volt, melyen kimondták, hogy tekintettel a zsinatnak orsz. gyűl. képviselő tagjaira, az üléseket minden nap d. u. 4 vagy 4,5 órakor kezdik meg. F. hó 9-én d. u. Kun Bertalan püspök és a gyöngéledése miatt meg nem jelenhetett Bárány Miklós helyett Tisza Kálmán főgondnok elnöksége alatt a zsinatot az egyházi elnök szívből fakadt imádsággal, majd rövid beszéddel nyitotta meg. A zsinat tagjait az az óhaj vezérli, hogy most már végképen befejezze tanácskozásait a zsinat. Ez az óhaj mindenki keblében él, mert a zsinat után konventet kell tartani, azután az egyházkerületi gyűlések következnek s már ezek belenyulnak a tavaszi időszakba. Arra kéri tehát a zsinat minden tagját, hogy a rendelkezésre álló időt, annak minden percét jól felhasználják, hogy husvét előtt legalább egy héttel bevégezhesék a munkát. Fájdalommal emlékszik meg arról, hogy a halál a zsinat három tagját, Kerkápoly Károlyt, Szalay Ferenczet és Göde Károlyt elragadta az élők sorából. Emlékük jegyzőkönyvbe foglalását indítványozza. Örömmel jelenti be ellenben, hogy Kiss Áron, a ki a zsinaton előbb csak mint helyettes püspök vett részt, most mint a tisztántúli kerület megválasztott püspöke jelent meg. Ezután az ülést megnyitja. — Tóth Sámuel főjegyző az időközben előfordult személyzeti változásokról, a póttagok behívásáról tesz jelentést. Jelenti továbbá, hogy a reformáció százéves ünnepe alkalmából elmondott beszédek magában foglaló emlékkönyv megjelent. Molnár Béla azt indítványozza, hogy a jegyzőkönyvek az egyházmegyéknek is megküldessenek, hogy adandó alkalmal a határozatok intencziói felől is tudomást nyerjenek azok, a kik a törvényeket vizsgálják. Tisza Kálmán elnök figyelmezteti a zsinatot, hogy azt már úgyszólván elhatározták, hogy a jegyzőkönyvek és naplók minden főiskola könyvtárának és minden egyházmegye levéltárának megküldessenek. A napirendhez szólva, Tisza Kálmán elnök azt indítványozza, hogy a zsinat rögtön folytassa az alkotmánytervezet első részének tárgyalását, ott, a hol abbahagyták, a 35. szakasznál. Azután, azt hiszi, hogy elvileg megállapodhatnék a zsinat a lelkészválasztási, adózási és törvénykezési határozatokra nézve. — Beöthy Zsigmond pártolja az elnöki javaslatot. Ezután megkezdik a törvényjavaslat tárgyalását. Az egyházmegyékről szóló második fejezetet kezdték tárgyalni. Az első pont (a javaslat 35. szakasza) mindjárt igen élénk vitára adott alkalmat. A szakasz így szól: „Több egyházközségnek az egyházi közigazgatás, kormányzás és rendtartás céljából egy felsőbb hatósággá egyesülése alkotja az egyházmegyét”. Bernáth Elemér, Kiss Albert, Molnár Béla, Szász Károly hozzászólása után Tisza Kálmán szavazásra bocsátja a kérdést. Kiss Albert hasztási indítványát a zsinat nem fogadta el, hanem az eredeti javaslatot minden változtatás nélkül. A 36. szakaszt a zsinat helyességében nem támatta meg, de Várady Gábor indítványára az egyházkerületről szóló fejezetbe teszik át. A 37—40. szakaszok változás nélkül fogadtatnak el. Ezek az egyházmegye hatásköréről, az egyházmegyei közgyűlésről s annak tag-

jairól szólnak. A közgyűlés hatásköréről azonban a zsinat csak később fog tanácskozni. Áttérve az egyházkerületről szóló harmadik szakaszra, melynek az egyházkerületi közgyűlés tagjairól szóló 48. szakasza adott okot hosszú, élénk vitára, Bernáth Elemér indítványozza, hogy az egyházkerületi közgyűlés tagjait ne az egyházmegyei közgyűlés, hanem a presbyteriumok válasszák. Majdnem egy óra hosszúig tartott vita folyamán többen névszerinti szavazást kértek. Ez megtörtént, s beadatott összesen 82 szavazat, melyből a javaslat eredeti szövege mellett szavazott 51 képviselő, ellene 31 képviselő, s így az eredeti szöveg módosítás nélkül fogadtatott el. A márcz. 10-én tartott ülésen az egyházkerületről szóló fejezetet tárgyalták s módosítás nélkül elfogadták a javaslatot, csak az egyházkerületi közgyűlés tárgyainak megállapítását hagyták függőben. Ezután az egyetemes konventről szóló fejezetet vették tárgyalás alá, melynek 56-ik szakaszánál aztán nagy vita indult meg a jól ismert kérdésben, hogy a konvent tagjait vajjon a presbyteriumok, vagy az egyházker. közgyűlések válasszák-e? E vitáról, annak még általunk nem ismert eredményéről s általában a zsinati tárgyalásokról jövő héten újra megindítandó Zsinati Értesítőnkben adunk számot.

Máramaros Sziget. E b. lap legközelebbi számában újdonságul közöltem, hogy m.-szigeti ev. ref. egyházközségünk javára mélyen tisztelt lelkésztársaim buzgólkodása s körútam alkalmával tett felhívásom eredményeként 12,140 frt 20 kr gyűlt össze. Ha már e szép eredménnyel a mi egyházi viszonyainkat szemközt állítom, s elgondolom, hogy híveinknek, az országos közalaphoz való köteles járulása sok tekintetben menti őket, hogy egymásnak terhét illetően módon is hordozzák, lehetetlen, miszerint a legmélyebb hála őszinte köszönetét ne küldjem az én szeretve tisztelt lelkésztársaimnak ügybuzgó fáradozásukért, a melylyel lehetővé tették nekünk, hogy templomunk rendbehozását, — mely rohamosan emelkedő városkánk egyik legszebb pontjának leendő díszé, — megkezdhettük s Istenünk áldó segédelmével ez év folyamán be is fejezhetjük. E tekintélyes segítség mellett is, még húsz ezer forintnyi teher fog nehezedeni híveink vállára, a mely, tekintve az egyházközség nem nagy számát (1968 lélek), igen jelentékenynek mondható. Bízom azonban bennünket a remény, hogy fensőbb egyházi hatóságunk szintén segítségünkre jó, s a hazai protestantismus e keleti bástyáját lehetőképen támogatni fogja a rendelkezésére álló alapokból, hogy felemelkedhesék ez egyház hivatásának magaslatára s legyen e vidéken zászlóvivője, — mint volt régebben, — a magyarságnak és a protestantismusnak. Azon néhány egyházat, a honnan lelkésztársaim engedelmét bírom egy-egy egyházi beszéd tarthatására, a bőjti napokban fel fogom keresni. Ebből is reményelek egy kis bevételt. Sőt az iránt sem vesztettem el hitemet, hogy a lelkészi hivataloknál még kint levő 300-at meghaladó gyűjtő ív szintén fog hozni némi segítséget nagy erőfeszítést igénylő célunk megvalósítására. Addig is tehát, míg a végleges leszámolás alkalmával megnevezhetném az ügyünket támogató egyházakat, tisztársakat és buzgó hitrokonokat, fogadják e helyen, általam, egyházközségünk leghálásabb köszönetét. — Nincs arra szükség, hogy újból elmondjam, hogy a ki bennünket segélyezett, milyen nagyfontosságú vallási és hazafias célra adta a maga áldozatát, hiszen a jószívű adakozó biztos tudatával bírt annak, hogy a nyújtott segítséggel hitének és fájának tett szolgálatot. Őszinte köszönetünk megújítása után, egyházamat kedves tisztársaim becses jóindulatába továbbra is bekérve,

tisztvársi szeretettel vagyok M.-Szigeten, 1892. márczius 9. Szikszay Zoltán, ev. ref. lelkész.*)

Lelkészválasztás. A t.-roffi ev. ref. egyházközség lelkészévé f. hó 5-én két pályázótársal szemben Török Imre debreczeni hely. vallásnár választott meg. Érdemes jelöltekkel szemben érte ifjú barátunkat a nevezett gyülekezet szép bizodalma, s mi tudjuk róla, hogy ő benne megvan az akarat is, a tehetség is arra, hogy megfeleljen az előlegezett bizalomnak. Örvendünk előmenetelének, s Isten minden áldását kívánjuk személyére, az Ur szőlőjében leendő munkálkodására.

Kimutatás a békés-bánati ev. ref. egyházmegyében 1891. nov. 29-én a Károli alapjára gyűlt perselypénzről. Szeged 1 frt 67 kr, Gyula 1.69, Sámson 1.20, Békés 3.87, Kovácsháza 31 kr, Bánfalva 20 kr, Resicza 70 kr, Makó 5.23, Füzes-Gyarmat 7 frt, H.-M.-Vásárhely 2.25, M.-Berény 40 kr, Szapárfalva 72 kr, Öcsöd 5 frt, Klopodia 72 kr, Gyulavári 50 kr, Szentés 1.02, Szeghalom 1.48, K.-Tarsa 1.50, N.-Kikinda 1.26, Csorvás 1 frt, Rittberg 1.06, Temesvár 1.63, Battonya 50 kr, Torontál-Vásárhely 23 kr, Orosháza 3 frt, Szkulya 50 kr, K.-Ladány 1 frt, Ittebe 1 frt, Szentandrás 35 kr. Összesen 46 frt 99 kr. Ez összeg nt. Kenessey Béla úrhoz beküldetett. Szabó János, esperes.

A debreczeni tornaegylet. A debreczeni tornaegylet, mely 24 éven keresztül a ref. főiskola védszárnyai alatt működött, mindenkor egyik kitűzött céljának tekintette az önállóságra való törekvést s e célból önálló tornacsarnok építését. Hosszú időn keresztül képes volt ugyan egyletünk hivatásának megfelelni önállóság és csarnok nélkül is, de ezt már tovább nem nélkülözheti, ha a haladó korral lépést tartani s az ösmeretlenség homályából kibontakozni akar. Hazai nagyobb városaink legtöbbje önálló tornaegylettel s díszes tornacsarnokkal díszkedik, s ennek tulajdonítható, hogy ezen egyletek napról napra figyelemreméltóbb eredményeket mutatnak fel, — elodázhatlan kötelességünk tehát, hogy az önálló tornacsarnok felépítését mi is foganatba vegyük. Csekély ugyan az anyagi erő, melylyel e vállalat kiviteléhez fogunk, de ismert a nagyérdemű közönségnek minden szép, jó és nemes iránt tanúsított jóindulata, s ez adta egyletünknek a bátorságot, hogy ezen rég táplált eszménket megtestesítsük. A már kész költségvetés szerint szándékunk oly épületet emelni, mely ne csak a tornászati és az atletika mai igényeinek feleljen meg, hanem városunknak is díszére szolgáljon. Nyerend tehát e csarnok felépítése által városunk, de nyer különösen az ifjúság, melynek testi ereje kifejtéséhez az önálló tornacsarnokban az eddiginél több alkalma nyílik. — nyerni fog végre közegészségügyünk, melynek javítása a mai társadalomnak legelső feladatai közé tartozik. Hála az általános műveltség mai fejlett voltának, a tornászati fontosságát többé fejtegetni nem szükséges; mindenki meg van győződve azon igazságról: ép testben lakik ép lélek. Mi ép testet akarunk adni a társadalomnak; ugyan ki maradhat közönyös nemes törekvésünk iránt! Ily szent cél érdekében emeljük fel kérő szavunkat s fordulunk a nagyérdemű közönség áldozatkészségéhez. Hiszszük, hogy ez áldozatkészség nem késik s kiki tehetségéhez képest adakozni fog a közegészségügynek és a nemzeti nevelésnek ezen közös oltárára. — Reméljük, hogy támogatni fog bennünket különösen Debreczen sz. kir. város hazafias polgársága, mely ifjúságunk testi nevelését mindenkor szíven viselte. Bizalommal fordulunk azért T.

*) Midőn örömmel teszszük közzé e sorokat, kérjük egyzersmind egyházi laptársaink nt. szerkesztőit, legyenek szívesek ezen egytetemes magyar ev. ref. egyházunkat közösen érdeklő dolgot, mult számunknak erre vonatkozó újdonságával együtt, becses lapjokba átvenni. Szerk.

Czímedhez, hogy bárminő csekély adományt gyűjteni s azt egyletünk pénztárnokához Lovász János úrhoz (Debreczeni Első Takarékpénztár) mielőbb eljuttatni méltóztassék. Az adományokat hírlapilag nyugtatványozni fogjuk. Debreczen. Tisztelettel a „Debreczeni tornaegylet“ nevében Nagy Ferencz, elnök. Dr. Orbán József, titkár. — Ajánljuk e felhívást a minden szépért és jóért lelkesülő közönség figyelmébe. Városunk egy közhasznú intézményének emelkedéséről van szó, melynek áldásos hatását tanuló ifjúságunk érezné meg leginkább. Az ily mozgalmat erkölcsileg, s a ki csak teheti, anyagilag támogatni elmulasztatlan kötelesség.

A „Sárospataki Lapok“ legközelebbi (10-ik) számában az én „Evang. ref. zsinati tárgyakról“ című röpiratomra tett és bizonyos mértékig lekötendő, — ezért általam köszönettel is fogadott, — megjegyzések közül egy tétel feltűnően sértő modor által válik ki s a következőket tartalmazza: „az utóbbi részletekről (t. i. „az általánosan kötelező birtokaránylagos adózást jogtalannak és veszedelmesnek vallja“) szinte bizonyosra foghatjuk, hogy szerző némely érdekeltnagybirtokosok szócsöve“. Ha ez a nevezett lapnak komoly véleménye és nem csupán lapsus calamit: kénytelen volnék sajnálkozással konstatálni azon szomorú tényt, hogy a „Sp. L.“ körében ismeretlen valami a „saját nézet“, sőt ilyenek csak a létezésében sem hisznek már. Különben bármint álljon is a dolog, részéről minden olyan neveléségesen lapos és kétszeresen együgyű gyanúsítást a leghatározottabban **visszaütasítok.** Presbyteri János.

Néhai Révész Bálint bátrahagyott művei közül az első kötetre az előfizetési fölhívás szerint f. hó 15-ig kell jelentkezni. Tekintettel azonban azon körülményre, hogy főként zsinatunk miatt egyházunk vezéremberei most Budapesten vannak, s így a különben is rövidre kitűzött idő alatt nem hívhatják föl kellőleg e fontos irodalmi vállalatra az egyes egyházközségek lelkészeinek figyelmét, szükségesnek látta a szerkesztő, Hornyánszky Viktor könyvkiadó úrral együtt a jelentkezés határidejét f. évi márczius végéig meghosszabbítani. Kérjük ennek szíves figyelembe vételét.

Evang. ref. zsinati tárgyakról. Irta Presbyteri János. Kapható Pfeifer Ferdinándnál Budapesten. Ára 40 kr. Mult számunkban jeleztük már e fűzet megjelenését, mely a következő tárgyakról beszél: 1-ör. „A több szavazat és még valami“ védelme. 2-ör. „A nemzeti egyház“. 3-ör. „A konvent“. 4-er. „A konventi képviselők választása“. (E szakaszt lapunk jelen és jövő számában vezérezikkül adjuk ki). 5-ör. „Anyagi ügyek, egyházi adó“. Fölvívjuk e fűzetre olvasóink szíves figyelmét, mint a mely rendkívül ügyes tollal s nagy tanulmányal tárgyalja a fölvett kérdéseket. Mondhatjuk, hogy e fűzetet élvezettel fogják olvasni még azok is, kik egyik vagy másik kérdést illetőleg nincsenek a szerzővel egy véleményen.

Neh. Révész Bálint kiadandó művei megvételére előjegyeztette magát nálunk Debreczeni Gábor felső-nyárádi ref. lelkész és esperes.

Szerk. posta. N. E. és Cs. K. urak ezen számban megjelent cikkeikre észrevételeim vannak, de a melyeket tér szűke miatt most mellőzni kénytelenítettvén, jövőre e helyen mindezenre elmondok.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: **CSIKY LAJOS.**